

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми (березень 2024)

Освіта і наука

Захід 2.7.5.1.19. Проведення ЄФВВ на більшу кількість спеціальностей

Строки заходу	Прогрес заходу	Статус заходу
01.03.2023 - 31.12.2025	100%	виконано без зауважень

▪ Успіхи

2023 рік. Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році (наказ МОН від 15.03.2023 р. № 276) встановлено, що Єдине фахове вступне випробування (ЄФВВ) мають складати вступники на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальностями галузей знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки», 06 «Журналістика», 07 «Управління та адміністрування», 08 «Право», 28 «Публічне управління та адміністрування», 29 «Міжнародні відносини».

[Наказом МОН від 21.04.2023 р. № 463 «Про організацію та проведення у 2023 році вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення ЗНО для вступу на другий \(магістерський\) рівень вищої освіти»](#) було визначено календарний план організації та проведення ЄФВВ у 2023 році, що був реалізований у повному обсязі.

Календар заходів ЄФВВ/ЄВІ на 2023 рік виконано в повному обсязі.

2024 рік. Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році (наказ МОН від 06.03.2024 р. № 266) було встановлено, що ЄФВВ мають складати вступники на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальностями галузей знань: 01 «Освіта/Педагогіка» (крім спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»), 05 «Соціальні та поведінкові науки», 06 «Журналістика», 07 «Управління та адміністрування», 08 «Право», 12 «Інформаційні технології», 24 «Сфера обслуговування», 28 «Публічне управління та адміністрування», 29 «Міжнародні відносини».

Як опцію вступникам на основі НРК5 з економічних та аграрних спеціальностей надано можливість вступати на бакалаврат або за результатами НМТ, або за результатами НМТ та ЄФВВ (за пропозицією керівників закладів фахової передвищої освіти, оскільки прийом на основі НРК5 тільки за НМТ не враховує результати професійного навчання, яких здобувають здобувачі ФПВ).

[Наказом МОН від 08.02.2024 р. № 147 «Про організацію та проведення у 2024 році вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення ЗНО для вступу на другий \(магістерський\) рівень вищої освіти»](#) було визначено календарний план організації та проведення ЄФВВ у 2024 році.

Протягом 24 червня – 15 липня буде проведено основну сесію ЄФВВ/ЄВІ в 2024 році, а протягом 31 липня - 14 серпня – додаткову сесію.

ЄФВВ буде проведено з восьми предметів: а) педагогіка та психологія (новий); б) економіка та міжнародна економіка; в) політологія та міжнародні відносини; г) психологія та соціологія; ґ) облік та фінанси; д) управління та адміністрування; е) право та міжнародне право; є) інформаційні технології (новий).

За спеціальностями 061 «Журналістика», 241 «Готельно-ресторанна справа» (нова), 242 «Туризм і рекреація» (нова), 281 «Публічне управління та адміністрування» передбачається проведення одного з предметних тестів на вибір вступника.

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми (березень 2024)

Освіта і наука

Перелік спеціальностей, з яких проводиться ЄФВВ, було різко збільшено: з 2 до 15 у 2023 році та до 29 у 2024 році. Такий показник у відносних числах є проривним.

Інструмент ЄФВВ достатньо ефективно виконує функцію «відсіювання» від магістратури некомпетентних вступників. Загалом вступні випробування пройшли без критичних зловживань, проблеми носили технічний характер. Всі випробування в рамках ЄФВВ були проведені з відеофіксацією та прокторингом.

Завдяки системній роботі УЦОЯО, стандартизовані освітні вимірювання у вищій освіті в зоні його компетентності переведено в сучасний комп'ютерний формат.

Важливий внесок у становлення ЄФВВ в нинішньому вигляді здійснила МГО «Універсальна екзаменаційна мережа» (UEnet), яка з 2016 року розробляє тестові завдання для випробувань.

В Україні протягом 2015-2024 рр. сформовано критичну масу (близько 3 000) викладачів вищої школи, які мають компетентності зі стандартизованих освітніх вимірювань. Підготовку цих фахівців протягом з 2015 року здійснює МГО «Універсальна екзаменаційна мережа» (недержавна організація).

▪ Перешкоди та ризики

В рамках ЄФВВ мали місце випадки проведення одного фахового випробування на 2-3 не об'єднані спеціальності:

1. 051 «Економіка» та 292 «Міжнародні економічні відносини» – предметний тест з економіки та міжнародної економіки;
2. 052 «Політологія» та 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» – предметний тест з політології та міжнародних відносин;
3. 053 «Психологія» та 054 «Соціологія» – предметний тест з психології та соціології;
4. 071 «Облік і оподаткування» та 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» – предметний тест з обліку та фінансів;
5. 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» та 076 «Підприємництво та торгівля» – предметний тест з управління та адміністрування.

Таким чином, студенти одних спеціальностей мали відповідати на питання з програми інших, не завжди пов'язаних спеціальностей.

У 2024 році ця проблема стане ще більш гострою, наприклад:

1. в одному предметному тесті з аграрних наук на вступ до бакалаврату поєднано 8 аграрних спеціальностей: 201 «Агрономія», 202 «Захист і карантин рослин», 203 «Садівництво», плодовоовочівництво та виноградарство», 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», 205 «Лісове господарство», 206 «Садово-паркове господарство», 207 «Водні біоресурси та аквакультура», 208 «Агроінженерія»;
2. в одному предметному тесті з економіки та управління на вступ до бакалаврату поєднано 8 фінансових, економічних, управлінських, маркетингових і т.п. спеціальностей трьох різних галузей знань: 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», 07 «Управління та адміністрування», 281 «Публічне управління та адміністрування».
3. в одному предметному тесті з інформаційних технологій на вступ до магістратури поєднано 7 спеціальностей, що мають відношення до інформаційних технологій, але вони дуже різні, оскільки ті, хто займається ШІ, базами даних чи розробкою програмного забезпечення, взагалі нічого не знають про архітектуру обчислювальної техніки чи про кібербезпеку і т.п.
4. в одному предметному тесті з педагогіки та психології на вступ до магістратури поєднано 7 спеціальностей викладачів та психологів.

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми (березень 2024)

Освіта і наука

Така політика створює колосальне навантаження на робочі групи фахівців з розробки програм іспитів та баз тестів, а також призводить до конфліктів всередині них – через необхідність відстоювати інтереси своєї спеціальності у спільній групі з 7-8 спеціальностей.

Вступники на другому (магістерському) рівні вищої освіти зі спеціальностей 061 «Журналістика» та 281 «Публічне управління та адміністрування» у 2023 році та додатково 241 «Готельно-ресторанна справа», 242 «Туризм і рекреація» у 2024 році не отримали власного ЄФВВ та були змушені складати фахове випробування з інших спеціальностей. Такий підхід значною мірою нівелює виконання ключових задач ЄФВВ з перевірки наявності мінімально достатнього рівня компетентностей вступників з даних спеціальностей та недопущення до магістратури непідготовлених вступників.

Хоча цим заходом державою, по суті, було відкрито «шлюз» для проведення ЄФВВ для великої кількості спеціальностей, МОН інституційно не налагоджені належним чином організація та забезпечення організаційно-технологічних процесів ЗНО з широкого (всеохоплюючого) переліку предметів (спеціальностей). Це стимулює недоброчесні ЗВО та факультети далі не покращувати якість освіти та, по суті, масово приймати на магістратуру за гроші «всіх підряд», в тому числі некомпетентних вступників.

■ Необхідні дії та рекомендації

МОН щорічно істотно розширювати перелік спеціальностей, за якими проводиться ЄФВВ. Усі здобувачі вищої освіти, звільнені від складання ЄФВВ для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти, мають складати випробування у формі, визначеній закладами вищої освіти, тобто із значно вищими ризиками корупції, необ'єктивного оцінювання та допуску до магістратури некомпетентних вступників. Власне, тому в Україні й було запроваджено стандартизовані зовнішні освітні вимірювання у форматі ЗНО. Для забезпечення більш ефективного стимулювання здобувачів вищої освіти та їх педагогів сумлінно вчитись/вчити, в Україні слід поширити ЄФВВ на максимальну кількість спеціальностей. Для виконання даної рекомендації МОН та Мінфіну необхідно забезпечити прийняття КМУ та ВРУ рішень про виділення необхідного фінансування (орієнтовно, кілька сотень тисяч гривень на одну спеціальність).

МОН та УЦОЯО розділити спеціальності, за якими було проведено об'єднане ЄФВВ, на окремі фахові випробування. Примушування студентів одних спеціальностей відповідати на питання з програми інших, не завжди пов'язаних спеціальностей, дискредитує саму ідею ЄФВВ як вступного випробування.

Позбавити вступників зі спеціальностей 061 «Журналістика», 241 «Готельно-ресторанна справа», 242 «Туризм і рекреація» та 281 «Публічне управління та адміністрування» необхідності складати фахове випробування з інших спеціальностей. Для вказаних спеціальностей МОН та УЦОЯО необхідно забезпечити окремі, профільні ЄФВВ.

Продовжити практику використання результатів ЄДКІ для спеціальностей, в яких він застосовується для випуску з бакалаврату, також і для вступу на магістратуру. Необхідно сумістити ЄДКІ та ЄФВВ на рівні бакалаврату, аби оцінка за результатами іспиту зараховувалась і для видачі дипломів бакалавра, і для вступу до магістратури.